

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๘

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลทหารกรุงเทพส่งคำโต้แย้งของพลตรี ชัดติยะ สวัสดิผล ในคดีดำที่ ๑๓๑/๒๕๔๖ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริง

อัยการศาลทหารกรุงเทพ (โจทก์) ได้ยื่นฟ้อง พลตรี ชัดติยะ สวัสดิผล ต่อศาลทหารกรุงเทพ ในข้อหาพาอาวุธปืนติดตัวไปในทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวและโดยไม่มีเหตุสมควร ต่อผู้ขีดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยมีหรือใช้อาวุธ และใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๘ มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๓๗๑ มาตรา ๓๘๑ มาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๕๐ มาตรา ๘ ทวิ มาตรา ๗๒ ทวิ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ข้อ ๓ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๔ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๓, ๖ ศาลทหารกรุงเทพสั่งให้ประทับฟ้อง เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๖ คดีอยู่ในระหว่างพิจารณา

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ นายสุกิจ พุนศรีเกษม (ทนายจำเลย) ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลได้สวนมูลฟ้องก่อนประทับฟ้อง โดยอ้างว่า อัยการศาลทหารกรุงเทพสั่งฟ้องคดีนี้โดยขาดความเที่ยงธรรมและเป็นกลาง จึงไม่ชอบ กรณีศาลทหารกรุงเทพสั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องได้สวนมูลฟ้อง เพราะคดีนี้อัยการเป็นโจทก์ ฟ้องโจทก์ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) และศาลได้ประทับฟ้องแล้ว

จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพที่สั่งไม่ได้สวนมูลฟ้อง เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ศาลทหารกรุงเทพสั่งว่า คำสั่งศาลที่สั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องได้สวนมูลฟ้องนั้น เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา

ที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน ห้ามมิให้อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๖ ประกอบพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ จึงไม่รับอุทธรณ์ จำเลยจึงยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ต่อศาลทหารกลาง

ศาลทหารกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๖ บัญญัติว่า “คำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งนั้นจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นสำคัญและมีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นด้วย” คดีนี้ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นสำคัญ เมื่อพิจารณาเนื้อหาของอุทธรณ์ของจำเลยแล้ว เห็นว่า อุทธรณ์จำเลยเป็นการโต้แย้งคำสั่งของศาลทหารกรุงเทพที่สั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง จึงถือเป็นอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวนเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ศาลทหารกลางจะพึงรับไว้ได้ ที่ศาลทหารกรุงเทพสั่งไม่รับอุทธรณ์จำเลยโดยระบุว่า เป็นอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาต้องห้ามมิให้อุทธรณ์นั้น ต้องด้วยความเห็นของศาลทหารกลางอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพของจำเลยฟังไม่ขึ้น

เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ นายสุกิจ พุนศรีเกษม ทนายจำเลย ได้ยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพขอให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งอัยการศาลทหารกรุงเทพได้ยื่นฟ้องจำเลยในคดีนี้โดยมิได้มีหลักฐานใดยืนยันว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา การสั่งฟ้องของอัยการศาลทหารกรุงเทพมิได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจนเป็นเหตุให้ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งประทับฟ้องคดีดังกล่าวไว้ จำเลยเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๖๒ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติว่า “...ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้...” นั้น เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ จึงขอได้กรุณาส่งเรื่องนี้ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๖๒ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่ กับขอศาลทหารกรุงเทพได้โปรดระงับการพิจารณาคดีนี้ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นต้องวินิจฉัยก่อนมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ต้องเป็นกรณีที่คู่ความหรือศาลเห็นเองว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่คดี ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น ประเด็นที่จะต้องพิจารณา คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้หรือไม่ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๓๗๑ มาตรา ๓๘๑ มาตรา ๕๐ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๕๐ มาตรา ๘ ทวิ มาตรา ๗๒ ทวิ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ข้อ ๓ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๔ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๓, ๓

แต่เมื่อศาลทหารกรุงเทพจำเป็นต้องใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ในการสั่งคดีเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดี บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) จึงถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีได้ ทั้งนี้ เทียบเคียงได้กับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ที่วินิจฉัยว่า แม้ว่าบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ จะมีใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีโดยตรงตามฐานความผิดที่โจทก์ฟ้อง แต่ศาลจังหวัดจะเชิงเตตราจำเป็นต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ ในการสั่งเกี่ยวกับเรื่องพยานหลักฐานก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดี บทบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี

ด้วยเหตุผลข้างต้นศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) บัญญัติว่า “ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่วางเป็นหลักทั่วไปให้องค์กรของรัฐทุกองค์กรในการใช้อำนาจของตน ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ส่วนมาตรา ๑๖๒ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ได้มีการไต่สวนเป็นขั้นตอนมาแล้ว โดยเริ่มจากการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความพยานหลักฐานพอจะส่งฟ้องผู้ต้องหาได้ จึงทำความเห็นส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง เมื่อพนักงานอัยการเห็นว่า พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนมานั้น มีน้ำหนักที่รับฟังได้ว่า ผู้ต้องหากระทำผิดจริง ก็จะมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ดังนั้นเมื่อคดีได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่าได้มีการคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของผู้ต้องหา ศาลจึงไม่จำเป็นต้องให้ไต่สวนอีก แต่ถ้าศาลจะไต่สวนมูลฟ้องอีกก็ได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการยืนยันการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างแท้จริง ส่วนในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ กฎหมายบังคับให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องเสมอ เนื่องจากในคดีดังกล่าวไม่มีการสอบสวนหรือไต่สวนเป็นขั้นตอนมาก่อน ศาลจำเป็นต้องให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนเสมอ

ดังนั้น ข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่โต้แย้งว่า การที่มาตรา ๑๖๒ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เนื่องจากให้อำนาจศาลที่จะไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง ซึ่งเป็นการไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล เพราะอาจทำให้ผู้ต้องหาไม่ได้รับความเป็นธรรมถูกฟ้องต่อศาลโดยมิได้มีหลักฐานยืนยันหรือเพียงพอว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหา นั้น ไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ